

Snabbinterpellation: Hur säkerställs rättsäkerhet och ansvar i bl.a LVU-ärenden

Till Bodil Wennerbrandt Sevastik (S), ordförande i socialnämnden

Att skydda barn från att fara illa är en av kommunens mest grundläggande uppgifter. Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) finns till för att ge samhället möjlighet att agera när barn riskerar allvarlig skada. Men med denna rätt följer ett stort ansvar, varje tvångsomhändertagande är ett djupt ingripande beslut med ofta livslånga konsekvenser för såväl barnet som hela familjen. Därför måste LVU-beslut vila på starka skäl, noggrann dokumentation, rättssäkra processer och ett långsiktigt ansvarstagande.

Liberalerna står fullt ut bakom LVU:s syfte: att trygga barns hälsa och utveckling när andra vägar inte räcker. Men vi är också tydliga med att felaktigt hanterade ärenden, där exempelvis dokumentationen brister eller myndighetsutövningen är otydlig, måste uppmärksammas, granskas och rättas till. Ett starkt skydd för barn kräver en stark rättsstat.

I februari 2024 presenterade KPMG en oberoende granskning av Luleå kommuns handläggning inom barn- och ungdomsvården. Rapporten pekar på ett flertal allvarliga brister:

- Barns inställning dokumenteras inte i flera utredningar
- Beslut fattas utan att utredningen färdigställts eller utan tydliga beslutsunderlag
- Riskbedömningar vid misstanke om våld saknas
- Tidigare kontakter och kännedom om barnet beaktas inte systematiskt
- Handläggningstider överskrider i allt större omfattning
- Extern personal saknar ibland tillräcklig introduktion och kontroll

Det finns aspekter som inte alltid synliggörs men som uppkommer i kontakter med familjer, t.ex. att handläggare eller tjänstepersoner ibland ger besked eller löften som senare inte infrias eller saknar stöd i dokumentationen. När dessa bryts, uppstår en känsla av maktlöshet och rättslöshet hos familjer som ofta redan befinner sig i en utsatt position. Det påverkar tilliten till socialtjänsten på djupet.

Om beslut enligt LVU fattas utan att rätt kompetens finns, eller utan att andra viktiga aktörer såsom hälso- och sjukvård m.fl. involveras, ökar risken för felbedömningar. Om LVU-grunderna enligt 2 § som gäller brister i hemmiljön och 3 § som rör barnets eget destruktiva beteende tillämpas utan ett brett och samstämmt underlag, kan tillämpningen bli godtycklig. Det hotar därmed rättsäkerheten för de barn och familjer som berörs.

När myndighetsutövning sker är det viktigt att inte glömma om vad som händer efteråt när ett LVU-ärende avslutas eller andra myndighetsinsatser upphört. Hur följer socialförvaltningen upp barnets och familjens situation efter att ingripandet är över? Vilka rutiner finns för att upptäcka långsiktiga konsekvenser av placeringar, till exempel när det gäller skolgång, hälsa, ekonomi eller psykiskt mående? En rättssäker och förtroendeingivande socialtjänst måste inte bara fatta beslut med omsorg, utan också ta ansvar för att följa upp vilka effekter besluten haft i människors liv.

En grundläggande rättssäkerhetsfråga gäller även tröskeln för när ett LVU-ärende ska inledas. Barnets behov av skydd måste alltid stå i centrum, men lagen kräver samtidigt att det ska finnas en påtaglig risk för barnets hälsa eller utveckling, och att frivilliga insatser inte räcker eller godtas. För att säkerställa både barnets trygghet och rättssäkerheten för familjen, behöver beslutsunderlaget vila på samstämmiga professionella bedömningar, inte enbart på enskilda utsagor eller generell oro.

Vi vill se en socialtjänst som förenar empati med ansvar, där barnets trygghet skyddas utan att rättssäkerheten naggas i kanten. När samhället griper in i människors liv, måste det ske med största möjliga tydlighet, rättvisa och respekt för alla inblandade.

Mot denna bakgrund vill jag ställa följande frågor till socialnämndens ordförande:

- Hur säkerställer socialnämnden att LVU-beslut vilar på bred dokumentation, att barnets röst inhämtas och att vårdnadshavare involveras på ett rättssäkert sätt?
- Vad görs för att säkerställa att tidigare kontakter med barnet eller familjen alltid tas med i bedömningen?
- Hur definierar socialnämnden begreppet ”påtaglig risk”, och hur mycket underlag krävs i praktiken för att ett LVU ska initieras i Luleå?
- Vad gör kommunen i fall där en aktör uttrycker oro, men flera andra professioner, såsom hälso- och sjukvården etc, ger en annan bild?
- Vilka åtgärder har vidtagits med anledning av de brister som identifierades i KPMG:s granskning av barn- och ungdomsvården?
- Hur säkerställs att externa konsulter eller tillfällig personal arbetar under samma krav på dokumentation, delaktighet och barnrättsperspektiv som ordinarie personal?
- Vilka rutiner finns i Luleå kommun för att följa upp konsekvenserna för barnet och familjen efter att ett LVU-beslut eller annan myndighetsåtgärd avslutats?

Luleå 2025-04-04

Thomas Söderström (L)

